

Наш вибір

Газета для мігрантів з України в Польщі

ISSN 2083-8751 Sygn. akt III. NsRej 500/11

ЩОМІСЯЧНЕ ВИДАННЯ

№ 19

ЛЮТИЙ 2013

Інтернет-портал: www.naszwybir.pl

Фото: www.lastampa.it

Здається, тільки там добре, де нас нема...

У номері:

Сучасна міграція з України – с. 1, 3
Грошові перекази мігрантів до України – с. 2

Скільки польських віз отримали українці? – с. 2

Яка доля трубопроводу
Одеса–Броди–Гданськ? – с. 4

Про конфлікт мігрантів з митниками
на українсько-угорському кордоні – с. 4

Вісті з України – с. 5

Що робити у випадку відміни авіарейсу – с. 6

Про ініціативу «Пішохідні переходи» – с. 6
Підсумки аболіції – с. 7

Де шукати допомоги якщо ви жертва
торгівлі людьми – с. 8

Інтерв'ю з Оленою Добош – с. 9

Українське життя у Варшаві – с. 10

Про добровільне страхування
у ZUS – с. 11

Про можливість пройти зовнішнє
тестування якщо закінчив школу
за кордоном – с. 12

Про можливість заснувати дитячі
ясла – с. 13

Анонс подій на березень – с. 14

Новини спорту – с. 14

Пампухи і фаворки від Юрія Герасимчука – с. 15

3

ростає нова хвиля міграції з України. Для людей все більше значення мають комфорт життя та приязне оточення.

Історія пошуків українцями кращої долі за кордонами батьківщини нараховує понад сто років. Звісно, поодинокі родини змінювали країну проживання і до цього, однак наприкінці XIX ст. міграція з українських земель вперше набрала масового характеру. У 1890–1910-ті роки західноукраїнські землі, які перебували у складі Австро-Угорщини, залишили 2–5 мільйонів людей. Через брак вільних сільськогосподарських земель люди цілими селами переїжджали у далекі Канаду та Сполучені Штати. Ці події отримали назву першої хвилі української міграції. Друга хвиля припала на міжвоєнний період: тоді територію вже радянської України почала залишати інтелігенція. Діячі науки та культури, фабриканти, клірики, які не сприймали комуністичну ідеологію, перебиралися до Франції, Німеччини та Чехословаччини. Третя хвиля тривала у повоєнні 40-і роки, коли військовополонені, біженці та гастарбайтери, не бажаючи повертатися до СРСР, тікали до Штатів, Аргентини, Бразилії та Австралії.

Чинники, які спонукали їх кинутися світ за очі, дуже часто без перспектив контактів з родиною, – це вже не тільки питання економічного чи світоглядного комфорту, але й страх за своє життя.

У 1991 р. Україна здобула незалежність. Здавалося б, молода держава має всі шанси стати демократією з вільним ринком, що забезпечить максимально комфортні умови проживання своїм громадянам. Але – не сталося, і вже на початку 90-х сотні тисяч українців потягнулися на Захід та до Росії. Так почалася т.зв. четверта хвиля. Більшість мігрантів сподівалася попрацювати пару років і повернутися, хоча деякі одразу продавали квартири та їхали назавжди. Як факт – у 90-х країну залишили близько 7–8 мільйонів осіб. Саме з тих часів походять драматичні історії, як професори починали працювати вихователями у дитсадках, а інженери охороняти автостоянки. Поряд із «традиційними напрямками» українські трудові мігранти почали масово їздити до Польщі, Італії, Іспанії, Португалії, країн Північної Африки та Близького Сходу.

Продовження на 3 сторінці

Карта поляка

Генеральні консульства Польщі в Україні 2012 року видали українцям 7633 карти поляка. Ці дані подали в прес-службі МЗС Польщі.

Зазначено, що найбільше таких документів видано у Львові (понад 4 тис.) та Вінниці (1,9 тис.), а найменше – у Харкові (351) та Севастополі (27). За інформацією МЗС РП, цим документом сьогодні володіють 46 тис. 514 громадян України.

Серед пільг, якими користуються власниками карти поляка, є право на безкоштовну візу на перебування в РП, безкоштовну освіту на історичній батьківщині, знижки на проїзд у транспорті, а також можливість легального працевлаштування у Польщі без необхідності отримання відповідного дозволу тощо.

Польський Сейм ухвалив закон про карту поляка у вересні 2007 року. Згідно з ним, цей документ може бути наданий лише особі, яка не має польського громадянства або дозволу на проживання на території Республіки Польщі і є громадянином однієї з 15 пострадянських країн, включаючи Україну. При цьому людина повинна довести свою приналежність до польської нації, зокрема документально підтвердити те, що її предки були поляками. Карту поляка можуть отримати також діти, якщо нею володіє хоча б один з батьків, а другий дасть на це свою згоду. Після досягнення 16-річного віку, особа сама повинна висловити згоду на отримання карти. Слід пам'ятати, що карта неповнолітнього втрачає свою дію через рік після досягнення повноліття. Щодо терміну дії – карта видається на 10 років. За три місяці до закінчення терміну слід подати прохання на її продовження. Документ також втрачає свою правочинність у випадку, коли власник отримує польське громадянство. ■

НОВИНИ

від Фонду «Наш вибір»

Наша газета стала другою у конкурсі!

Представництво Міжнародної організація у справах міграції у Польщі (МОМ) провело Інтернет-опитування щодо найкращих проєктів, які найбільше спричинилися до покращення ситуації мігрантів у Польщі у 2012 році. Голосували представники Загальнопольської платформи співпраці задля інтеграції, членом якої є теж Фонд «Наш вибір». Результати було оголошено 18 грудня на День мігранта. Переможцем визнано діяльність Товариства юридичного втручання, скеровану до мігрантів. Наш проєкт – газета «Наш вибір» – посів друге місце! Ми дуже раді цьому визнанню, тому надіємося далі бути корисними українській громаді Польщі. ■

22 490 20 44

www.migrant.info.pl

Інформація для мігрантів у Польщі

Проєкт «Права мігрантів в дії», що співфінансується з Європейського фонду інтеграції громадян третіх країн

Візи українцям

Польські консульства у 2012 році видали українцям 642,5 тис. віз, що на близько 70 тис. більше, ніж у 2011 році. Про це повідомили у Міністерстві закордонних справ Польщі.

Серед семи польських консульств в Україні найбільше віз традиційно видало представництво у Львові – 335 тис. У трійку лідерів увійшли також консульства в Луцьку та в Києві, де українці отримали майже 100 тис. та 90 тисяч віз відповідно. Консульства у Вінниці та Харкові у 2012 році видали по близь-

ко 45 тис. віз, в Одесі – 25 тис., а в Севастополі – 8 тис.

Минулого року серед усіх польських консульств лише представництва в Луцьку (де торік вибухнув корупційний скандал) і Одесі видали українцям меншу кількість віз у порівнянні з 2011 роком – на майже 20 тис. та близько 300 віз відповідно.

Польща, яка традиційно видає українцям найбільше віз серед усіх держав Шенгенської зони, у 2011 р. видала в Україні близько 570 тис. віз, у 2010 році – 450 тис. Кількість виданих віз для українців зростає з 2009 року, після рекордного 40-відсоткового падіння у 2008 році через приєднання до Шенгенського простору. ■
(За матеріалами УНІАН)

Ч

Грошові перекази в Україну

Через різні системи грошових переказів, за підсумками минулого року, в Україну надійшло 4,297 млрд дол. (в еквіваленті), про що повідомив Національний банк України (НБУ). Грошові перерахування з України становили 737 млрд дол. (в еквіваленті), а сума грошових переказів усередині країни становить 21,568 млрд грн і 12 млн дол. (в еквіваленті).

За інформацією НБУ, на території України здійснювали діяльність з переказу коштів дев'ять внутрішньодержавних і міжнародних систем переказу коштів, створених резидентами України, з яких чотири системи створено банками і п'ять систем – небанківськими установами. Також на території України функціонували 23 міжнародні системи переказу коштів,

створені нерезидентами. Учасниками таких систем є близько 150 банків України, «Українська фінансова група» та національний оператор поштового зв'язку – «Укрпошта».

Що стосується коштів, які були переказані в Україну, найбільше грошей перераховували через Western Union (34%), «Юністрім» (12%), систему «Золота корона» (15%) та MoneyGram (9%). ■

Матеріали підготувала Ірина Полець

Продовження 1 сторінки

Здається, тільки там добре, де нас нема...

Ірина КРАВЕЦЬ

На початку нового тисячоліття економічна ситуація в країні дещо покращилася, події Помаранчевої революції наповнили людей вірою у можливість перетворень у себе вдома. Дехто тоді навіть повернувся з насиджених місць до рідних земель, аби відкрити свій бізнес чи запропонувати державі свій західний досвід праці...

Брак змін у сфері державного управління, корупція, економічна криза останніх років призвели до того, що починаючи з 2011 р. соціологи знову занотували різке зростання кількості іммігрантів з України. Дехто з дослідників називає цей процес продовженням четвертої хвилі, дехто ж пропонує виділити нову, п'яту. Мігранти 2010-х та мігранти 90-х – це, однак, різні типи людей, – говорять науковці.

Ірина переїхала до Києва з Луцька вже понад 10 років тому. За плечима – диплом про вищу освіту, покупка квартири, закордонні подорожі. Зарплатня у 800 євро виглядає непогано навіть на фоні Євросоюзу. Однак вона вже понад рік шукає програми стажувань в Німеччині, які б дозволили їй познайомитися з тамтешнім ринком праці та знайти роботу.

– Розумію, що моє життя з економічної точки зору виглядає краще за побут більшості українців, однак я вже не можу виносити ці похмурі обличчя в транспорті, затори, смітники та дурню в телевізорі. Я хочу чистий парк, хочу велодоріжку, ввічливості та поваги, – каже Ірина. Таких, як вона, протягом останніх кількох років стає все більше: до 40 років, освічені, працюючі, бачили світ, не бідують, однак в Україні жити не хочуть.

– Людині добре, там де їй добре. Не бачу сенсу шукати раціональних пояснень, чому хтось змінює місце проживання, – припускає Сергій із Харкова. Він сам кілька років працював «білим комірцем» у Швеції, мав непогану зарплатню та перспективи отримати громадянство. Але повернувся.

– Ну немає там нашої душевності. Мені важко було знайти і партнерку, і друзів. Плюс старі батьки тут... Зараз багато що вдома дратує, але про своє рішення поки не шкодую, – розповідає Сергій.

Українці з Сергієм погоджуються: на Заході не буде так ментально комфортно, але все одно будують плани на переїзд. За даними різних соціопитувань, проведених в останні місяці 2012 р., виїхати закордон на тимчасове чи постійне місце проживання воліли б від 55 до 70% мешканців України. Серед молоді до 30 років цей показник досягає 80%. Як подає сайт hh.ua, перспективу працювати в іншій країні розмірковує 91% кваліфікованих спеціалістів. Лише 49% дітей шкільного віку хотіли б жити в Україні. Щоправда, майже 67% вважають, що вдома варто отримати вищу освіту.

Жити в Сполучених Штатах, працювати в Італії, навчатися у Великобританії – так виглядає «свята трійця» потенційних мігрантів за даними опитування Research&Branding Group. В Америці своє майбутнє бачать 22% громадян України, у Німеччині – 18, у Канаді – 15. Найчастіше в Інтернеті українці шукають інформацію, як отримати міграційну візу до Канади, Чехії та Австралії (саме ця країна має спеціальну програму для бажаючих переїхати на постійне проживання).

– Протягом останніх 2 років зріс і потік українців до Польщі, – говорить Іван Ковальов, який брав участь у проведенні опитування серед мігрантів у Польщі минулого року. – Щоправда, серед приїжджих все більше молодих випускників вишів та офісних робітників, які приїхали до польських міст шукати роботу, що оплачувалася б на однаковому рівні з місцевим населенням. Хоча досі залишається й певний відсоток людей, які претендують на вакансії на будівництві, у сільському господарстві та допомозі по дому, без наміру оформлювати офіційні документи.

Іван стверджує, що більшість українців, які останніми роками приїхали до Польщі, своє рішення мотивують поганою політико-економічною ситуацією в країні та браком перспектив. «Люди одразу не налаштовуються переїхати до Польщі на все життя, багато хто поважно розглядає перспективу повернутися додому, коли ситуація вдома покращиться», – говорить дослідник, наголошуючи: на відміну від росіян, українці рідко сприймають Польщу як транзитну зону на шляху до Західної Європи. Ті, хто почав тут навчатися чи працювати, за рідкими винятками і далі залишається в цій країні.

Чи ж дійсно Захід, а конкретніше Європа, може зараз запропонувати українським мігрантам більш приязне середовище й більш стабільну матеріальну ситуацію? Починаючи з 2008 р. Старий Світ переживає безпрецедентну економічну рецесію. Понад чверть молодих людей у країнах ЄС не може знайти роботу. Решта працюючих уже зіткнулася зі зниженнями зарплатні. Криза сильно зачепила в першу чергу країни Південної Європи, традиційно популярні серед трудових мігрантів з України. Ті з українців, хто давно живе в Євросоюзі, і останніми роками втратив роботу, затягують пояс, але додому повертатися не поспішають. А нові мігранти сподіваються на свої здібності та досвід переживати скрутні часи – це ж розбещені європейці не можуть дати собі раду зі злиднями. Чи нова хвиля українських мігрантів не відкотиться назад, додому? Покаже час. Поки що ж можна тільки констатувати, що протягом 2012 р. кількість грошей, переказаних мігрантами з Заходу в Україну, зменшилася майже на 30%. (Детальніше про це на 2 сторінці «НВ»)

За кордонами батьківщини проживають близько 1,2 мільйони українців, що стоять на консульському обліку. Міжнародна організація з міграції та ООН оцінюють кількість українських мігрантів закордоном у 10–12 мільйонів людей. ■

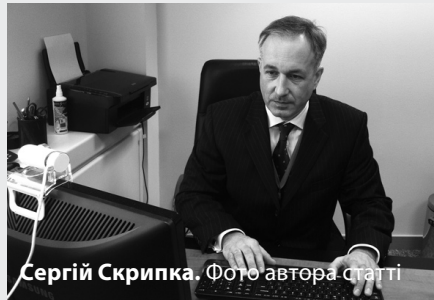
Акціонери нафтопроводу чекають на Варшаву

Андрій ХОМЕНКО

Польща на 97% залежить від одного постачальника нафти, та є можливість цю небезпечну ситуацію змінити. Доля проекту нафтопроводу Одеса–Броди–Гданськ, який є елементом Євро-Азійського нафтотранспортного коридору, залежить нині від активнішої діяльності польського уряду.

Нині є лише частина нафтопроводу до Бродів: відтак його треба добудувати до українсько-польського кордону, а потім територією Польщі до Плоцька, де розташований потужний нафтопереробний завод. Найбільше копійкою роботи – саме на польському боці, де діють євросоюзні норми, а деякі польські закони, зокрема землевідведення, усе ще потребують вдосконалення.

Один з найпрестижніших економічних порталів Польщі wnp.pl стурбований тим, що польський уряд втратив ентузіазм до реалізації проекту Одеса–Броди–Гданськ. Генеральний директор міжнародної трубопровідної компанії «Сарматії» з офісом у Варшаві Сергій Скрипка каже, що проект активно підтримують польські Міністерства

Сергій Скрипка. Фото автора статті

економіки та регіонального розвитку, але немає потрібного в цьому випадку політичного рішення, яке має вилитися у підписання міждержавної угоди. Сам проект договору вже підготовлено і сторони, дивлячись у бік Варшави, чекають початку багатосторонніх переговорів.

Разом з тим, проект нафтопроводу Одеса–Броди–Гданськ залишається в усіх урядових стратегічних документах Польщі пріоритетним. У тому числі й у програмі розвитку енергетики до 2030 року.

Представники «Сарматії» планують завершити будівництво нафтопроводу до польської Адамової Застави поблизу українського кордону у 2015 р., щоб з 1 січня 2016-го нафта з Азії почала надходити через Україну до Польщі та інших європейських країн. ■

Новий пункт пропуску на польсько-українському кордоні

Павло ЛОЗА

Розпочинається довгоочікуване будівництво міжнародного пункту пропуску Нижанковичі–Мальовіце (в українській традиції – Мальговичі). Чиновники Львівської області та Підкарпатського воєводства упродовж багатьох років намагалися дати початок будівельним роботам, проте, щойно в жовтні минулого року український уряд підписав вислану ще кілька років тому польським урядом дипломатичну ноту, що необхідне у випадку подібних інвестицій. До кінця березня має бути розроблений відбір на архітектурний проект, а самі праці розпочнуться у 2014-му й триватимуть 2–3 роки. Новий перехід буде призначено для автомобілів та автобусів, планується, що через нього проходитиме до 7 тис. людей на добу.

Поки що в цьому місці про нагоді різних свят встановлювалося тимчасовий перехід – у поминальні дні, щоб жителі Нижанковичів та Мальговичів мали змогу відвідати могили своїх рідних, а також при під час літніх Європейських днів добросусідства. ■

«Побори» чи збільшення потоку?

Григорій СПОДАРИК

Доля трудового мігранта – це не лише виклики, що їх створило життя на чужині. Проблемою може бути й повернення додому. Справа досить прикра – адже на перехіді в зустрічі з близькими часто стають свої ж, вітчизняні митники.

Сама така історія на початку лютого мала місце на українсько-угорському переході «Тиса» в місті Чоп. Перехід був заблокований близько чотирьох днів. Почалося з того, що митники не впускали в Україну близько 50 автобусів із «заробітчанами», які повертались з Італії. Останні, у свою чергу, прикрили усю магістраль. Скандал досяг таких масштабів, що на місці з'явилися представники прокуратури, СБУ та губернатор Закарпатської області. Оста-

точно блокаду зупинено, а людей почали оформляти та пропускати.

В офіційних поясненнях працівники кордону переконували, що ситуація виникла через різке збільшення потоку мікроавтобусів, оформлення та огляд яких займав значно більше часу, ніж традиційно. Проте, за даними українських ЗМІ, причиною блокади було те, що люди, які їхали на батьківщину, відмовилися платити митникам «побори». Тому, у свою чергу, митники заблокували проїзд мікроавтобусів, влаштували «бунтівникам» показовий огляд тощо. Регіональний портал новин 20minut.ua відзначав, що такі «побори» носять системний, централізований характер і регулярно «живлять всю управлінську вертикаль митного відомства». У повідомленнях цього видання відзначалося, що розмір середнього хабара для «безперешкодного» перетину угорсько-українського, а також польсько-українського кордону

складає від 20 до 50 євро – залежно від обсягу переміщуваного людьми багажу. Крім цього, з мікроавтобусів за безперешкодний проїзд вимагали по 300 євро, що збирають пасажирів. У що реально йде гра – можна уявити, зіставивши деякі цифри. Перша з них – це кількість «заробітчани», яких за статистикою є від 3 до 5 мільйонів. Чергова справа – це грошовий еквівалент їхньої праці, що потрапляє в Україну (детальніше про це на ст. 2 «НВ»). Минулого року мігранти переказали на батьківщину понад чотири мільярди доларів; у 2011 р. ця сума становила сім мільярдів доларів). Разом з тим повідомляється, що ці кошти можуть бути ще вищими – бо українці дедалі частіше передають гроші через знайомих або через посилки. Таким чином, уникають незручної й дорогої системи електронних переказів, де часом вислання 10 доларів може коштувати 40 наступних.

Отже, що в лютому заблокувало українсько-угорську митницю? Виходить – якщо не «побори», то «збільшені потоки», але не конче машин... ■

Новий власник телеканалу «Інтер»

На початку лютого стало відомо, що компанія INTER MEDIA GROUP LIMITED Валерія Хорошковського, до якої належать такі телеканали, як ІНТЕР, ІНТЕР+, НТН, К1, МЕГА, ЕНТЕР-ФІЛЬМ, К2, ПІКСЕЛЬ та MTV, змінила власника. Так, акції INTER MEDIA GROUP LIMITED за 2,5 мільярдів доларів придбала компанія GDF MEDIA LIMITED (Кіпр), яка належить Дмитрові Фірташу. Хоча, як зазначає журналіст Сергій Лещенко, озвучена ціна може бути значно перебільшена, адже, за деякими джерелами, Д. Фірташ протягом кількох років вже володіє 50% акцій телеканалу.

Також в GDF MEDIA LIMITED офіційно повідомили, що акціонерами INTER MEDIA GROUP LIMITED стали компанії, що належать Д. Фірташу і главі адміністрації президента України Сергієві Львовичкіну. Як уточнив сам С. Львовичкін, його частка в компанії становитиме 20%.

Новим головою телеканалу став Єгор Бенкендорф, який до цього займав посаду керівника державного телеканалу «Перший національний». Директор із зовнішніх зв'язків і комунікацій GDF MEDIA LIMITED Ганна Безлюдна ввійшла до складу наглядової ради каналу, а керівником новинної служби ІНТЕРА став телеведучий Євген Кисельов.

Як зазначає видання «Комерсант-Україна», посилаючись на джерело, близьке до однієї зі сторін, «дії В. Хорошковського привернули увагу „сім'ї президента“, тому не виключено, що зараз за допомогою продажу каналу своєму партнеру він намагається врятувати цей актив». Відомо, що В. Хорошковський останнім часом виступав з критикою уряду і особисто прем'єра Миколи Азарова. Комерсант-Україна, Дзеркало тижня, Телекритика

Помер Геннадій Удовенко

Колишній міністр закордонних справ та голова Народного руху України Геннадій Удовенко помер 12 лютого на 82-му році життя у київській клініці «Феофанія».

Від 1965 р. він працював у системі ООН. Спочатку Г. Удовенко був працівником відділення ООН у Женеві, а

згодом став Постійним представником Української РСР при ООН (1985–1992 рр.). Був першим і єдиним українцем, який головував на Генасамблеї ООН в 1997–1998 роках. У 1994–1998 роках Геннадій Удовенко очолював Міністерство закордонних справ України, перед тим був послом України в Республіці Польща.

Поховали відомого українського дипломата 14 лютого на Байковому кладовищі у Києві.

ТВі, Українська правда, УНІАН, ТСН

Новопризначені міністри

Новим міністром культури України указом від 5 лютого Віктор Янукович призначив Леоніда Новохатька, доктора історичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України. До свого призначення Л. Новохатько працював заступником голови Київської міської адміністрації Олександра Попова з питань культури і гуманітарної сфери. У 2007–2010 роках займав посаду першого заступника генерального директора Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ», до цього з 1996 року працював заступником, а пізніше – першим заступником міністра культури і мистецтв України. Родом з Полтавщини, член Партії регіонів.

Колишнього міністра культури Михайла Кулиняка 8 лютого призначено Гендиректором Національного палацу мистецтв Україна.

Своїм указом від 5 лютого президент України призначення Михайла Короленка міністром промислової політики України. До свого нового призначення Короленко обіймав посаду голови правління Південного гірничозбагачувального комбінату, 50% акцій якого у 2007 р. купили структури російських бізнесменів Вадима Новинського та Романа Абрамовича. М. Короленко є членом Партії регіонів, від 2010 р. був депутатом Дніпропетровської обласної ради. Народився в Кривому Розі.

Кореспондент, УНІАН

Нові правила дорожнього руху в Україні

Кабінет Міністрів України 11 лютого затвердив нові правила дорожнього

руху, які мають вступити в силу з 15 квітня.

Зокрема, вводяться такі поняття, як «газон» («ділянка однорідної території з дерновим покриттям, який штучно створюється шляхом посіву й вирощування дерностворюючих трав») і «маневрування» («початок руху, перелаштування транспортного засобу з однієї смуги в іншу, поворот вправо або вліво, розворот, рух заднім ходом, з'їзд на узбіччя»). Зупинка й стоянка на газонах буде заборонена.

За новими правилами, дорожні знаки мають перевагу над дорожньою розміткою. Буде введено низку нових дорожніх знаків: «Пункт зупинки трамвая», «Кінець пункту зупинки трамвая», «Культурна споруда», «Промислова зона», «Фото-, відеофіксація порушень».

До білої й жовтої дорожньої розмітки додасться розмітка синього (місця паркування на проїжджій частині) і жовтогарячого кольору (тимчасова розмітка).

З 1 жовтня до 1 травня всі транспортні засоби за межами населених пунктів повинні будуть їздити з увімкнутими ходовими вогнями або ближнім світлом фар. А ще у нових правилах немає чіткого положення про необхідність зміни шин з початком нового сезону.

Комерсант-Україна, Українська правда

30 березня Україна таки перейде на літній час

Прем'єр-міністр України Микола Азаров на своїй сторінці у Фейсбукі заявив, що 30 березня Україна перейде на літній час. Останнім часом питання доцільності переведення годинників на літній та зимовий час активно обговорювалось в Кабміні. Так, 16 січня з'явилася інформація про те, що Міністерство економічного розвитку готується внести до парламенту законопроект, який передбачає відміну переходу України на літній та зимовий час. Однак зміни не були прийняті, тому поки Україна буде переводити свої годинники в останню суботу березня.

УНІАН

Пішки в Україну, велосипедом – у Польщу!

Андрій ХОМЕНКО

Український журналіст у Польщі Якуб Логінов з приходом Нового року зайнявся втіленням у життя чергової ідеї – необхідно задіяти якнайбільше пішохідних кордонних переходів!

Якуб Логінов чи не кожного року започатковує нові й нові акції, які, може, не завжди повністю втілюються у життя, але мають певний відгомін у Центральній Європі. Якуб створив багатомовний портал «Port Eurora» («Порт Європа»), спрямований не тільки українцям і полякам, але й до аудиторії з Австрії, Словаччини, Білорусі, Молдови та інших країн регіону.

Пам'ятаю, як кілька років тому Куба пропрагував концепцію «Балтійська Україна», яка передбачала створення українського терміналу в сусідньому з Іданськом Ельблонзі та розвиток залізничних сполучень цього порту із Західною Україною.

Минулого року дописувач до кількох українських видань організував в мережах Facebook та Goldenline рух під назвою «Україна – не Африка», у якому

переконає мобільних операторів та депутатів, що телефонний дзвінок з Польщі в Україну і навпаки не може коштувати так дорого, як сьогодні. Поки ця справа вирішується, Я. Логінов у січні на своєму порталі у мережі Facebook та в ЗМІ розпочав акцію під гаслом «Пішохідні переходи», мета якої – переконати, що необхідно задіяти більше пішохідних переходів на кордонах з Україною, Білоруссю та Росією.

Як відомо, на польсько-українському кордоні з восьми існуючих пунктів пропуску лише один має пішохідний кордонний перехід – Медика–Шегині, що неподалік Перемишля. Ним щодня користуються до 8 тисяч осіб.

Український філолог з Силезії, екскурсовод, автор кількох путівників Україною Артур Гроссман не причетний до акції «Пішохідні переходи», але чув про неї і повністю погоджується з ентузіастами пішохідних подорожей. Він переконаний, що побудувати доріжку для велосипедистів та для піших можна фактично на кожному польсько-українському прикордонному пункті. Це не вимагає великих інвестиційних витрат і буде корисним у багатьох площинах. Такі переходи сприятимуть відвідинам родин, туризмові, міжлюдським контактам, торговельному обміну. «Пішохідні переходи просто

екологічніші, ніж автомобільні», – переконує насамкінець Артур.

Кажуть, що такі переходи не дуже подобаються прикордонникам та митникам, мовляв, намножаться «човники» та «mgówki», що будуть перешкоджати подорожнім. Але депутат Європарламенту Лена Колярска-Бобінська каже, що колись таке саме говорили опоненти відкриття польсько-німецького прикордоння. Євродепутат наголошує: створення пішохідних переходів має ширший вимір, бо вписується в політику Євросоюзу і польський проект Східного партнерства.

Учасник акції «Пішохідні переходи», організатор Фестивалю культури пограниччя у Горайці «FOLKOWISKO», студент факультету українознавства Ягеллонського університету Мацей Пйотровський каже, що спершу можна було б задіяти такий перехід у пункті Гребенне–Рава-Руська. Раніше Мацей жив у Томашеві-Люблінському, що неподалік Гребенного, багато разів перетинав кордон і знає – місцеві жителі залюбки на день поїхали б до Львова на каву, і в той же день повернулися. Але щоб подолати кордон, сьогодні в чергах треба простояти три-п'ять годин. А пішки чи велосипедом було б і простіше, і набагато швидше. ■

Що робити, якщо Ваш авіарейс скасовано?

Дмитро АНТОНЕНКО

Середина січня. У Господарському суді Київської області лежить уже заява про банкрутство «Аеросвіту», а його пасажирів з кількох континентів намагаються дістатися додому. Не минула ця ситуація й варшавського летовища: з проблемами стикалися переважно громадяни України, які поверталися додому. Найчастіше вони навіть не намагалися шукати, у чому порушено їх права, а йшли на залізничний чи автовокзал і «своїми методами» поверталися додому. Що ж робити, якщо Ваш рейс не вилетів?

У кожній країні Євросоюзу за дотриманням правил пасажирів слідкує Управління цивільної авіації. Його варшавський представник Даніель Год-

левський наголошує: «Можна спробувати звернутися по відшкодування на основі європейського розпорядження 261/2004», – наголошує він.

Про що йдеться в документі? Узагальнюючи: якщо Ваш рейс з території ЄС скасовано (незалежно від причин, це можуть бути також погані погодні умови), якщо він запізнюється на понад 2,5 години, то Ви маєте права на напої, на відшкодування вартості квитка, у випадку скасування рейсу – запевнення перельоту на трасі, визначеній квитком, забезпечення готелем тоді, коли переліт відбудеться наступного дня після запланованої дати вильоту. Вам теж повинні подати харчування та гарантувати право на кілька телефонних дзвінків, запевнити надання поточної інформації про рейс.

Якщо Ви вважаєте, що в подібній надзвичайній ситуації авіакомпанія порушила Ваші права, то Д. Годлевський

закликає звертатися до авіаліній з вимогою з'ясувати цю ситуацію. «Якщо протягом 30 днів пасажиром авіакомпанія відпише, проте відповідь, на їхню думку, буде незадовільною, постраждалі можуть звернутися по допомогу до Управління цивільної авіації», – каже він. Однак у тому випадку, коли дійсно відбулося порушення Ваших прав, авіакомпанія, якій невігідні ані штрафи Управління цивільної авіації, ані тим більше перспектива судової тяганини, сама з Вами зв'яжеться і запропонує «полюбовне» вирішення справи. Варто наголосити, описані правила обов'язкові для будь-яких рейсів, що виконуються євросоюзним перевізником або відбуваються з території ЄС – незалежно від того, чи Ви придбали квиток бізнес-класу за тисячу євро, чи купили по акції білет лоу-косту за злотівку.

Як наголошує Д. Годлевський, законодавство, що окреслює мінімаль-

Краще бути нелегалом?

Павло ЛОЗА

У рамках аболіції минулого року більше 4,5 тис., іноземців врегулювало своє перебування у Польщі, а близько 3 тисяч заявок – відхилено. Найбільше заявок подано у Мазовецькому воєводстві – 7400.

Згідно з даними Департаменту легалізації перебування Управління до справ іноземців у Варшаві, протягом аболіції усього подано 9555 заявок на легалізацію перебування. Найчисленнішою групою були громадяни В'єтнаму (2196 заяв), України (2015), Пакистану (1424), Бангладешу (766) та Вірменії (715). У більшості серед заявників домінували чоловіки, однак у випадку громадян України ця статистика була іншою: 1214 заявок подали жінки, а 850 – чоловіки.

Як підтвердили працівники Управління до справ іноземців, відмови стосувалися переважно людей, які до Польщі потрапили в рамках т.зв. «аболіційного туризму» (тобто нелегально перебували в іншій країні Шенгенської

ні права пасажирів, є також в Україні (Правила перевезення пасажирів та багажу), більше того: принципи й суми відшкодувань повністю взяті з євросоюзного розпорядження. Як цікавинку, зазначимо, що у випадку значних запізнь чи відміни рейсів європейські правила вимагають серйозних відшкодувань також від залізничних і автоперевізників – проте Польща ці правила поки не квапиться вводити.

І насамкінець варто знати про те, що серйозні фінансові клопоти має переважна більшість середніх європейських авіакомпаній: польський «LOT», італійська «Alitalia», латвійський «AirBaltic» стали перед поважною загрозою банкрутства, у лютому 2012-го збанкрутував угорський «Malev». ■

Варшавське відділення Управління цивільної авіації (Urząd Lotnictwa Cywilnego, ULC):

ul. M. Flisa 2, 02-247 Warszawa
Polska / Poland
Інфолінія: + 48 (22) 520 72 00
e-mail: kancelaria@ulc.gov.pl

угоди, але на аболіцію приїхали до Польщі). В основному це були громадяни Пакистану (1424 особи) та Бангладешу (майже 800). У випадку українців негативно оцінено 250 заявок – проте з другого боку, наші співгромадяни отримали й найбільше позитивних рішень (1571 осіб), оскільки заяви подавали переважно впевнені в тому, що немає більших перешкод, щоб їх статус у Польщі було врегулювало.

– Будучи тут, я завжди думала про свій дім і дітей, яких залишила в Україні. Туга за близькими напевно штовхала до врегулювання статусу. З подругою нам набридло жити в постійному страху. До того ж, ми бачили, що людей з такими ж проблемами – багато, – розповідає Леся Костіна, яка скористалася аболіцією й допомагала іншим заповнювати заявки.

Натомість експерти Управління звертають увагу, що у них були більші сподівання щодо зацікавлення аболіцією. Серед причини малого зацікавлення називають не лише певні побоювання мігрантів – як виявляється, є й інше.

– Приїжджаємо до Польщі, бо на батьківщині немає роботи. А коли хтось подає документи на малу аболіцію, відтак мусить виїхати додому й чекати довгий час, щоб знову сюди повернутися. Після цього він вже не матиме роботи, яку мав досі. Я не подала заявки, і хоч я далі є нелегалом, то маю роботу. Думаю, таких як я, багато – вважає Надія зі Львова.

Аболіція була темою засідання Комісії національних і етнічних меншин, яка пройшла наприкінці січня у Сеймі. Учасники дискусії здивовані великим зацікавленням процесом. На думку державних службовців, які були присутні та засіданні, цей факт може бути доказом того, що в Польщі іноземців з нерегульованим статусом значно менше, ніж передбачали, зокрема, неурядові організації.

– Можливо, 150 тис. нелегальних мігрантів – це висока цифра, адже нелегальна міграція – це явище, яке важко виміряти, – ствердила Моніка Прус з Департаменту міграційної політики при Міністерстві внутрішніх справ Польщі. Державні установи на основі кількості зобов'язань до виїзду з Польщі, депортаційних наказів і затримань Прикордонною службою розраховували, що всіх нелегальних

мігрантів – не більше, ніж кілька десятків тисяч. Натомість Ксенія Наранович з Фонду розвитку «Крім кордонів» говорила, що положення закону про іноземців часто інтерпретуються не конче на користь осіб, які намагалися скористатися аболіцією. Наступне питання, ті, які втратили свої документи, не завжди могли отримати їхні копії, а у випадку закордонних паспортів дипломатичні установи деяких держав взагалі відмовлялися їх видавати. Також боялись подачі відбитків пальців, і дехто міг подумати, що у випадку негативного рішення це дозволить його відшукати відповідними службами.

Підсумовуючи процес аболіції, варто зазначити – може, не стільки важливим було число осіб, які нею скористалися, але те, що вона допомогла вирішити проблеми конкретних людей – у питанні працевлаштування, медичної опіки, нормального функціонування у суспільстві.

**Ева Пехота,
Управління до справ іноземців**

Важко сказати про число людей, які нелегально перебувають на території Польщі, проте ми оцінювали до аболіції, що тих, хто їй підлягатиме, буде 50–80 тис. Від деяких неурядових організацій ми отримали дані навіть про 500 тис. таких людей. Але ми у це не вірили. Аболіція була спрямована до конкретної групи осіб, які перебували у нас не менше чотирьох років. Ми не розраховували, що кожен, до кого спрямована аболіція, нею скористається. Під час тривання аболіції ми помітили, що у перші дні заяви склали ті, які вже раніше знали, що аболіція буде й тільки чекали з заповненням заявки. Інші чекали – а що буде з тими особами, які подали заявки, чи їх не почнуть розшукувати відповідні служби. Чергова велика хвиля подачі заявок припала наприкінці аболіції. Ці явища лише свідчать про це, що мігранти стежили за процесом.

На сьогодні усі заявки розглянуті воєводами. Однак деякі ще в нас, ми їх перевіряємо (буває, хтось подавав апеляцію на рішення воєводи тощо). Думаю, розгляд справ окремих осіб може тривати навіть до кінця цього року. ■

Торгівля людьми і протидія цьому

Ольга ПОПОВИЧ

Незадовільна економічна та нестабільна політична ситуація в Україні змушують наших співвітчизників шукати кращої долі за кордоном. Однак досить часто такі пошуки закінчуються плачевно, а однією з основних причин трагічного фіналу є незнання своїх прав, неволодіння інформацією та повна довіра незнайомцям. Прагнучи достойно заробляти собі на життя, українці нерідко стають жертвами торговців людьми, часто надовго потрапляють у трудове рабство (тут треба наголосити, що наші співгромадяни нерідко і в Україні стають жертвами трудової експлуатації).

Україна – разом з такими країнами, як Таїланд, Китай, Нігерія, Албанія, Болгарія та Молдова – зараховується до основних постачальників так званих трудових рабів. Згідно з даними українського представництва Міжнародної організації з міграції (МОМ), за роки української незалежності більше сотні тисяч українців стали жертвами работоргівлі. Та, на думку деяких експертів, ця цифра може бути у п'ятеро більшою, оскільки не всі особи, які перебували в трудовому рабстві, зголошують це.

Транзитними країнами – тобто державами, через які перенаправляють трудових рабів до країн призначення, – вважаються Мексика та Ізраїль; а от до країн призначень відносять більшість держав Західної Європи, Індію, Японію та Сполучені Штати Америки. Однак остання статистика показує, що Україна поступово починає ставати країною призначення для торговців людьми.

Найбільше наших співвітчизників перебувало в трудовому рабстві на території Росії. За останні дванадцять років 39% усіх українців, які стали жертвами трудового рабства, потрапили в халепу саме там. Довший час другою країною в цьому сумнозвісному списку була Туреччина, однак останнім часом її місце зайняла Польща. Так, згідно з даними МОМ, у Польщі було 14% з усіх постраждалих від трудового рабства, а в Туреччині – 13%. У самій же Україні нараховується 6% тих, хто постраждав

від торгівлі людьми. А відповідно до оприлюднених даних МОМ за 2012 рік, близько 65% українців, які постраждали від рабства, експлуатувались у Росії, у країнах ЄС та Заходу таких людей було близько 18%, а в Україні – 17%.

Довший час основною формою трудової експлуатації було сексуальне рабство. До нього, як правило, потрапляли молоді жінки віком від 19 до 25 років. Майбутні жертви з повною довірою ставились до різноманітних оголошень, які стосувались роботи за кордоном, працевлаштування нянею, фотомоделлю і т.п., не перевіряючи інформації про майбутнього «роботодавця». Віддавши свій паспорт «роботодавцю» та потрапивши в середовище залякування, молоді жінки по кілька місяців, а часом і років не могли вирватись з павутиння рабства. Часто в сексуальне рабство жінки потрапляли також «завдяки» шлюбним агентствам та агентствам знайомств. Як зазначають експерти, усіх жертв сексуального рабства визначає спільна риса – довірливість.

В останні роки все більше українців потрапляє вже не в сексуальне, а в трудове рабство. Також з кожним роком зростає кількість чоловіків, які стають жертвами работоргівлі. Під приводом набору чоловіків на роботу за кордоном на будівельні, ремонтні, збиральні праці, трудові агентства продають наших співвітчизників у звичайну трудову кабалу. Найчастіше такі ситуації трапляються в Росії. Основний механізм «закріпачення» – відбирання документів та накидання боргу (наприклад за те, що необережно розлив фарбу, розбив вікно, зіпсував прилад і т.п.). Переважно така рабська праця дуже низько оплачується та є досить важкою. Часто рабську працю використовують у сільськогосподарських роботах, на виробництвах та в будівництві.

Для того, щоб не стати жертвою трудового рабства, треба пам'ятати про кілька основних моментів: завжди дуже деталь-

но перевіряйте дані про майбутнього роботодавця (в умовах сьогодення всю необхідну інформацію можна дізнатися за допомогою Інтернету); за жодних обставин не видавайте свого паспорта – бо всі дані з паспорта роботодавець може

отримати у вигляді копії документу; уважно читайте договір, який підписуєте з роботодавцем і завжди пам'ятайте, що у Вас має бути один екземпляр цього договору. Ніколи не варто одразу довіряти незнайомцям, тим більше тоді, коли вони обіцяють мало не «золоті гори». Якщо пропонують аж занадто привабливі умови праці та високу зарплатню, дуже ретельно перевіряйте інформацію; не варто одразу спокушатись на таку пропозицію, адже саме за ними й приховується трудове рабство, яке в реальності не має нічого спільно з пропонованими вигодами. Слід пам'ятати, що при запрошенні на роботу за кордон Вам мають відкрити робочу візу, а не туристичну. Якщо ж Вам оформляють туристичну візу, при цьому обіцяючи легальне працевлаштування за кордоном, будьте обережні, оскільки це також є однією з пасток до трудового рабства. Якщо все ж така ситуація сталася, намагайтесь подолати свій страх і знайти можливість звернутись до першого найближчого відділку поліції, загалом намагайтесь про це повідомити якомога більше людей. Тільки завдяки уважності, пильності та повноті інформації Ви зможете уникнути трудового рабства.

У Польщі за допомогою в справі трудового рабства українці можуть звертатись до українського посольства, а також до Міжнародної організації з міграції (пол. IOM – Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji), Фонду проти торгівлі людьми та рабства «Ла Страда» (пол. Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu «La Strada») та Державного інтервенційно-консультаційного центру для жертв торгівлі людьми (пол. KCIK – Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi). В Україні таку допомогу надає українське представництво Міжнародної організації з міграції, яке знаходиться в Києві. Український уряд пообіцяв цього року навіть надати фінансову допомогу тим, хто став жертвою торгівлі людьми. ■

ТЕЛЕФОНИ ДОВІРИ:

у **Польщі**: Державний інтервенційно-консуль-таційний центр для жертв торгівлі людьми +48 22 628 99 99

в **Україні**: 0-800-505-501 (дзвінки безкоштовно зі стаціонарних телефонів в Україні).

527 – безкоштовно з номерів Київстар, МТС, Life :) та Beeline (пн-пт з 10⁰⁰ до 21⁰⁰, суб з 10⁰⁰ до 18⁰⁰)

Світло і оптимізм всередині нас самих – ключ до змін від Оленки Добош

Ірина ПОЛЕЦЬ

Сьогодні в рубриці «Людські історії» познайомимося з Оленкою Добош. Вона є молодим науковцем. Оленка приїхала по знання до Варшави кілька років тому. Вражає, що ця тендітна, чарівна й вишукана молода панянка, попри свою активну наукову діяльність, ще встигає брати участь у культурних заходах української молоді у Варшаві, втілюючи творчі ініціативи.

«НВ»: Оленко, ти навчашся на третьому курсі аспірантури при Польській академії наук – у Школі соціальних наук. Розкажи, будь ласка про свій науковий напрямок.

Олена ДОБОШ: Я займаюся психологією середовища, а саме впливом колективної пам'яті на формування ідентичності в контексті міського простору. Я написала магістерську роботу про соціально-психологічні особливості образу міста Львова у студентів. Працюю захистила у Львівському національному університеті ім. Івана Франка. Приїхавши сюди, продовжую цю тематику, але в контексті колективної пам'яті, досліджуючи її на рівні університетів Львова і Варшави.

Чи, будучи студенткою у Львові, ти планувала продовжувати навчання у Польщі? Що вплинуло на твій вибір, щоб приїхати до Варшави?

У принципі, моє навчання у Львові було пов'язане з Польщею ще від третього курсу. Саме тоді я вступила на програму Міждисциплінарних індивідуальних гуманітарних студій (МІ-ГуС). У рамках програми я спершу приїхала на стажування до Варшави. Це була можливість познайомитися з польським науковим середовищем, проте більш тривалого навчання у Польщі в той період я не планувала.

Поряд із твоїми науковими зацікавленнями, ти береш іще активну участь в молодіжних культурних заходах. Чи могла б ти про них розповісти?

Я допомагаю в організації молодіжних зустрічей у Варшаві, які відбуваються щонеділі при Церкві оо. василіан на вул. Мйодовій. Цю групу три роки

тому заснували Ірина Плитин та Ліліана Нестеренко.

Це дуже гарне середовище для української молоді у Варшаві, яка потребує спілкування і прагне розширити своє коло друзів, а також нав'язати контакти, яких дуже бракує після приїзду в чужу країну. Тематика наших зустрічей – різноманітна: від історичної, духовно-психологічної до розважальної. Ми мали спільні поїздки, разом писали писанки, готували виставу на свято Маланки, спільно готували Щедрий вечір та ін. Ми маємо свій оргкомітет, який цього року очолює Оксана Демчук, а дівчата-засновниці нам допомагають. Дуже гарно, що отці василіани дозволили молоді проводити такі зустрічі в приміщенні монастиря. Учасникам групи це дає відчуття підтримки й усвідомлення, що вони тут не самі, у разі потреби вони мають до кого звернутися за порадою або допомогою. Особисто мені зустрічі дають багато – це насправді цікавий досвід. Тут я також знайшла багатьох нових друзів та знайомих.

Оленко, а як щодо твоєї нової ініціативи літературного клубу – звідки виникла ідея? Як часто ви збираєтесь?

Ця ідея виникла в мене і кількох моїх друзів. Ми вирішили обговорювати літературні твори, які читаємо. Я запропонувала зробити відкриту групу для обговорення творів сучасних українських письменників, яка збиратиметься раз на два тижні. Ми вибираємо особливі тексти сучасних українських авторів, які для багатьох учасників клубу стають справжнім відкриттям. Останній твір, який ми обговорювали – «Танго смерті» Юрія Винничука.

Ти спілкуєшся з молоддю, яка приїхала до Варшави на навчання або тут працює. Які, на твою думку, головні причини їхнього приїзду? Як у твоєму випадку – чи бачиш своє майбутнє і можливість реалізуватися тут, чи плануєш повернутися в Україну?

Що стосується молоді, то більшість приїжджає сюди з думкою залишитися тут або їхати далі в Європу. Це загалом зрозуміло – зрозуміле бажання знайти себе, знайти кращі умови, у яких можна розвиватися. Як правило, їдуть сюди молоді люди, які хочуть чогось досягти, які мають якісь амбіції, які не зупиняються на досягнутому. Вони також їдуть за матеріальною незалежністю з огляду на сучасну нестабільну ситуацію в Україні.

На мою думку, молодим українцям потрібно їхати на Захід, відчуття тамтешній стиль життя і спосіб мислення. Цікаво побачити те, що не можемо знайти в нас, спробувати смак іншої кухні, побачити інший стиль одягу, почитати іншу пресу, розширити світогляд через прості та повсякденні речі. І як би банально не звучала фраза Шевченка – «чужого научайтесь і свого не цурайтесь» – я вірю, що це правда. Потрібно навчитися чужого, щоб оцінити своє, бо, на жаль, своє ми часто не цінуємо, і цим принижуємо самі себе. Необхідно пізнати якнайбільше й повернутися додому вже з новим досвідом, щоб застосувати його вдома.

Хоч моє рішення може здивувати, проте я би хотіла повернутися в Україну. Після закінчення своїх студій, я би хотіла повернутись до Львова – викладати, займатися питаннями культурної пам'яті, питаннями ідентичності, досліджувати, якими українцями ми є насправді і покращувати враження про нас за кордоном.

Що б ти хотіла побажати нашим читачам?

Хочу побажати, щоб кожного дня Ви усміхалися й пам'ятали, що сонце є навіть коли ми його не бачимо. Коли за вікнами сіро – вмикайте позитивну музику і світло та пам'ятайте, що весна і літо вже близько. Працюйте над собою й шукайте оптимізм, радість і гармонію в собі – лише тоді все довкола почне змінюватися! ■

Українська Варшава

Григорій СПОДАРИК

Якщо говорити про українське життя у столиці Польщі, то кількість граф до заповнення не буде малою. Історичні місця, релігійні та громадські центри, дипломатичні установи, освіта, мас-медіа та події – від культурних до політичних і наукових.

Лише для прикладу: упродовж одного лише лютого у Варшаві можна було потанцювати на українській Маланці та взяти участь у концерті київського гурту «ТаРута». Після того, у рамках презентації книжки «Між Майданом і Смоленськом» польського євродепутата Павела Ковалю, учасником запропоновано «розмови про Схід» з участю, зокрема, колишнього президента Польщі Александера Квасневського та українського політика Бориса Тарасюка. Дискусія було спробою відповісти на запитання про вплив Помаранчевої революції на польську політику, а також на те, чи сьогодні сусіди – литовці, білоруси та українці – «можуть розраховувати на Польщу». День пізніше всі, хто затужив за живими звуками української музики, отримали можливість почути їх від «Горпини» – одного з найпопулярніших фолк-рок-гуртів, заснованого представниками української громади Польщі. У цьому місці варто згадати також березневий Польсько-український біржовий форум – щоб продемонструвати розмаїття українського та «навколо-українського» життя Варшави.

Більш-менш подібний графік можна укласти для кожного «столичного» місяця. У Варшаві дитину можна послати до міжшкільного пункту навчання української мови або самому стати студентом україністики Варшавського

університету, помолитись у православних та греко-католицькому храмах, присісти на лавочці біля пам'ятника Тарасові Шевченку (зокрема, після візиту в розташованому неподалік посольстві України), віддати шану воїнам УНР, похованим на цвинтарі в районі Воля (там теж стоїть пам'ятник жертвам Голодомору) тощо. У рамках авто-реклами не пошкодить також згадати, що саме у Варшаві діє фонд «Наш вибір», а крім цього тут свій осідок має управа Об'єднання українців у Польщі, редакція «Нашого слова», видавництво «Тирса» і врешті звідси транслюються українські передачі Польського радіо та загальнопольська телепередача українською мовою «Теленовини».

Мабуть, простіше було б зосередитись на тому, чого в українському житті Варшави бракує. Імовірно, цей список теж чималенький, але в очі напевно впадає відсутність постійного заходу на кшталт вроцлавського «VIVA UKRAINA», гданського Молодіжного ярмарку чи Днів української культури, які щороку відбуваються у Щецині. Може, це стане викликом для мігрантської та етнічної українських громад, які, хоч абсолютно не на «порожньому полі», але все ж постійно прокладають у польській столиці «взаємні мости».

Те, що варто зробити спільними силами, – показує минуле. У довоєнний час у Варшаві існував, зокрема, національний хор ім. М. Лисенка та мистецька група «Спокій», до складу якої входили архітектори, графіки, малярі тощо. Зі столицею був також пов'язаний український театр «Промінь» та літературна група «Танк», яку творили, зокрема, Олена Теліга, Євген Маланюк чи Юрій Липа. У 1930 р. у Варшаві створено Український науковий інститут, який займався питаннями економіки, правом, теологією, організував семінари української мови, досліджував польсько-українські відносини тощо. Усе це – за участі таких визначних професорів, як-от Олександр Лотоцький, Богдан Лепкий чи Роман Смаль-Стоцький. Тоді ж у Варшаві створено українську дитячу школу, а пізніше відкрилась народна коєдукаційна школа ім. Л. Українки. У місті діяли численні видавництва, виходили періодики та з'являлася щоденна преса.

Як бачимо, частина цієї традиції збереглася до сьогодні, проте «українська Варшава» – це надалі відкрита книга. ■

Православна катедра св. Марії Магдаліни.
Фото: katedra.org.pl

Важливі адреси установ та організацій у Варшаві

Посольство України в Республіці Польща

Алея Яна Християна Шуха, 7,
00-580 Варшава

Веб-сторінка: www.ukraine-emb.pl

Консульський відділ посольства знаходиться за тією ж адресою.

Тел.: (22) 621 39 79

Прийом відвідувачів відбувається у понеділок, вівторок, четвер та п'ятницю від 8³⁰ до 12³⁰ за винятком святкових і неробочих днів.

Щосереди від 8³⁰ до 12³⁰ (за попереднім записом) здійснюється прийом відвідувачів, які звертаються у складних справах.

У випадку надзвичайної ситуації, що виникла у неприйомні, святкові чи неробочі дні або в нічні години, Ви можете звернутися до чергового коменданта посольства за телефоном: 22 622 47 97

Об'єднання українців у Польщі

Голова: Петро Тима
ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
Тел.: 22 679 96 77, 22 677 88 06

Факс: 22 679 96 95

Веб-сторінка: www.oup.ukraine.com.pl

Церква й монастир оо. василіан

ul. Miodowa 16, 00-246 Warszawa
Настоятель: о. Петро Кушка ЧСВВ,
Тел.: 22 831 17 18,

Ел. пошта: orpkk@or.pl

Храми Польської Автокефальної Православної Церкви у Варшаві

Katedra Św. Marii Magdaleny
Al. Solidarności 52, 03-402 Warszawa
Тел./Факс: (22) 619 84 67

Веб-сторінка: katedra.org.pl

Cerkiew Św. Jana Klimaka (Wola)
ul. Wolska 138/140, 01-126 Warszawa
Тел.: (22) 836 68 16

Веб-сторінка: www.prawoslawie.pl

Пам'ятник Тарасу Шевченку у Варшаві.

Фото Олени Бабакової

Добровільне страхування в Державній страховій компанії

Івона ТРОХІМЧИК-САВЧУК

Медичне страхування в ZUS (пол. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, у нас – Державна страхова компанія) покриває кошти перебування в лікарні, візити до громадських закладів охорони здоров'я, тобто тих, які мають умови з Національним фондом охорони здоров'я (далі NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia), а також інші медичні послуги в межах громадської системи охорони здоров'я. Немає різниці між страхуванням добровільним і обов'язковим, тому що всі мають ті самі права; також немає різниці в правах між страхуванням іноземців і громадян Польщі. Закон про медичну допомогу, яка фінансується з державних коштів, запевняє також можливість добровільного страхування через подачу відповідної заяви у відділі NFZ. У Мазовецькому воєводстві відділення NFZ знаходиться у Варшаві за адресою вул. Халубінського, 18 (Warszawa, ul. Chałubińskiego 18).

Закон перераховує наступні групи іноземців, які не мають громадянства держав ЄС або держав-членів Європейської зони вільної торгівлі (EFTA), що можуть звернутися по добровільне медичне страхуванням:

1) іноземці, які перебувають на території Республіки Польща на підставі робочої візи, дозволу на тимчасове проживання, дозволу на постійне проживання, дозволу на перебування довготермінового резидента Європейської Спільноти, згоди на перебування осіб, які отримали статус біженця в Польщі, або отримали охоронний статус чи користуються тимчасовою охороною на її території;

2) іноземні студенти та аспіранти, а також випускники, які проходять у Польщі обов'язкове стажування;

3) іноземці-члени монаших орденів, а також випускники вищих духовних і теологічних семінарій, послушники і послушники;

4) особи, які відбувають адаптаційний стаж;

5) особи, які проходять курс польської мови або підготовчі курси для навчання польською мовою.

Людина, яка підписала умову про добровільне страхування, повинна звернутися по страхування також для членів родини, які не мають інших можливостей страхування. Такі особи будуть «дописані» до страхування особи, яка подає таку заяву, а відрахування на страхування будуть такі ж, як і для однієї особи. Члени родини в такому випадку будуть користуватися медичними послугами на таких самих засадах, що і особа, яка звернулася по страхування – наприклад, дитина буде користуватися медичними послугами безкоштовно на підставі медичного страхування ZUS матері. Щоправда, цей принцип не діє щодо іноземців з груп 2, 3 і 5.

Для підписання умови про добровільне медичне страхування треба звернутися до відділення NFZ, заповнити формуляр заяви про медичне страхування в NFZ, додати до цього документи, які підтверджують існування медичного страхування ZUS (якщо таке було), документ, який підтверджує факт проживання на території Польщі, довідку з навчального закладу, яка підтверджує навчання студентів. Протягом 7 днів після підписання умови в NFZ треба відвідати відділ ZUS і повідомити про своє страхування на формулярі ZUS ZZA, а також зазначити членів своєї родини у формулярі ZUS ZCNA.

Особа, яка добровільно страхується разом із членами родини отримує право до медичних послуг від дати вказаної в умові. Вона втрачає до нього право з датою закінчення умови або після місяця перерви в сплаті внесків, наприклад, останнім місяцем сплати внесків є вересень, то страхування буде дійсне до кінця жовтня. Доказом страхування для особи, яка добровільно страхує себе і родину буде умова та підтвердження оплати внеску за останній місяць.

Особа, яка страхується добровільно, мусить сплачувати внески найпіз-

ніше до 15 числа наступного місяця за попередній місяць – наприклад до 15 вересня за місяць серпень. Сума внеску буде змінюватися щокварталу, тому варто слідкувати за тарифами. Сума внеску буде також відрізнятися в залежності від того, до якої групи іноземців належить особа. Іноземці з груп 2, 3 і 5 нині платять 46,80 злотих на місяць. А от групи 1 і 4 – 348,98 злотих на місяць. Ця різниця пояснюється тим, що за основу для розрахунку внеску беруться різні суми.

Варто також звернути увагу, що медичне страхування починає діяти з дня підписання умови з NFZ. Тому, якщо Ви збираєтесь до NFZ посеред місяця, найліпше, якщо підпишете умову з датою відкриття страхування на початку наступного місяця. Внесок не можна поділити на частини, його доведеться платити одним переводом, навіть якщо Ваше страхування буде починатися з середини місяця.

І насамкінець – питання додаткових оплат. Особа, яка страхується добровільно і має перерву в страхуванні, може бути зобов'язана до внесення одноразової оплати за той період, коли внески не сплачувалися: сума залежить від тривалості періоду (до року – 775,50 зл, довше 10 років – 7755 зл). Сума внесків розраховується від закінчення попереднього страхування, або, якщо особа ніколи не була застрахована в NFZ, від початку дійсності документу – наприклад, карти побуту.

Оплату треба внести перед підписанням умови з NFZ на рахунок воєводського відділу NFZ, який наведений на формулярі умови. У деяких ситуаціях, на прохання особи, NFZ може відмовитися від вимоги доплати або розділити її на частини. Але це рішення буде залежати від пояснення, чому внески не платилися протягом цього часу, до того ж, значною мірою, залежатиме від конкретного чиновника. Варто відвідати найближчий відділ NFZ і запитати, як може закінчитися розгляд кожної конкретної справи. Оплата не вимагається від іноземців з груп 2, 3, 4 і 5. ■

Закінчив школу за кордоном – зможеш вступити до українського університету

Ірина ПОЛЕЦЬ

Щогорічна реєстрація на зовнішнє незалежне тестування для українських абітурієнтів розпочалася 4 січня. Ефективність тестування досі підлягає критиці як з боку випускників шкіл, так і керівництв вузів. Саме тому відбуваються щорічні модифікації в цій системі оцінювання знань.

Відповідальний секретар Ради ректорів вищих навчальних закладів України та экс-глава департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки Ярослав Болюбаш виступив на захист доцільності саме такої форми прове-

Фото: osvita.ua/test/

дення оцінювання знань, а також її переваг:

– Абітурієнти зараз можуть вступити відразу в 5 вишів, у них є вибір, цього віднімати не можна. Що стосується якості самих тестів – так, їх потрібно вдосконалювати. Але навіть у США, де

недавно відзначили 100-річчя введення тестів, є проблеми з їхньою якістю. Адаже вимоги до них ускладнюються з кожним роком, – вважає він.

Цього року відбудеться вже шосте тестування в історії України. Прогнозують, що участь у зовнішньому тестуванні візьмуть 311,5 тис. людей. Як і в минулому році, анкету-заяву можна завантажити з сайту Українського центру оцінювання якості освіти. Предметів для здачі буде 14, включаючи іноземні мови і новий предмет – зарубіжну літературу. Також серед щогорічних нововведень є зменшення кількості питань. Однією з ключових змін стало те, що абітурієнти, які закінчили школу за кордоном, зможуть скласти тести з усіма українськими випускниками, а не на окремій сесії – як це було раніше. ■

Культура

Театральний «Дебют» над Одрою

Павло ЛОЗА

«Не можу сказати, що театр виник спонтанно, адже перед тим, як його створити, студенти і я пройшли всі етапи знайомства з театром, театральним і акторським мистецтвом загалом. А проект створено після спільного рішення», – говорить про заснування молодіжного театру у Вроцлаві його ведучий Андрій Мандзюк, артист додаткового хору Вроцлавської опери та актор Театру юного глядача з Волімежа.

Молодіжний аматорський театр «Дебют» був започаткований у жовтні 2012 року, під час мистецьких зустрічей в місцевій українській Домівці (традиційне місце зустрічі українців Польщі – ред.), а в січні ц.р., виступав з театралізованим дійством «Вертеп» три

дні поспіль у Домівці, у Залі Леопольдина Вроцлавського університету та римокатолицькому костелі св. Ядвіги.

Трупа театру – це молодь з України та Польщі, переважно студенти вроцлавських вишів.

– До лав новоствореного театрального гуртка приєднувалося багато охочих: одних «вистачало» на одне заняття, інших – на три, одні серйозно ста-

вилися до завдань, а інші сприймали їх як розвагу чи жарт. Але з впевненістю можу сказати, що ці люди, яких зараз сміливо можна назвати вже трупю нашого театру, прагнуть пізнавати нові горизонти та перспективи акторської справи, творчо розвиватися, – перекоонує А. Мандзюк.

Крім режисера, при театрі працює вокально-хорова студія під керівництвом Ольги Мандзюк та хореографічною, якою займається Інна Янчук.

Перспектива подальшого розвитку можлива – «Дебют» діє під патронатом Почесного консульства України у Вроцлаві, але головне, що підкреслює режисер – є відповідна атмосфера та підхід до праці в театрі.

– Перш за все є пошук себе та різнобічного розвитку. А по-друге, у нас у театрі, як у театрі-колективі, дуже затишно. Ми є однією сім'єю. І кожен, хто вирішить потоваришувати чи долучитися до нас, то вже нас не покидає, – пояснює він.

Щодо чергових планів – уже в найближчому часі члени «Дебюту» заспівають у мюзиклі та втілять на сцені безсмертні образи з оповідань Антона Чехова. ■

Фото Ярослава Присташа

А, може, самій відкрити дитячі ясла?

Івона ТРОХІМЧИК-САВЧУК

Відкриття дитячих ясел може бути одним зі способів заробітку, адже потреба мати таке місце, де українська дитина могла б вчитися власної мови і традицій, є безсумнівним – і навіть не тільки в Варшаві. Варто, щоб українці, які живуть у Польщі, задумалися над такою можливістю, адже в 2013 році польський уряд передбачає зміни до закону про дитячі ясла. Зокрема, нововведенням буде можливість отримання державних дотацій на створення ясел і дитячих клубів. Дотація могла б бути призначена на покриття видатків зі створення й функціонування ясел, дитячих клубів і денних опікунів. Розмір дотації не може перевищувати 80% вартості реалізації завдань. Нові правила не передбачають жодних обмежень для іноземців – а це означає, що навіть мігранти з України можуть розпочати таку діяльність.

М

и вже писали на наших сторінках про принципи працевлаштування нянь, а зараз хотіли б звернути увагу на інші форми опіки, які передбачені в уже згаданому законі.

Дитячі ясла. У дитячих яслах здійснюється догляд за дітьми у віці від 20 тижня після народження до 3 років життя (у деяких випадках – до 4). Опіка повинна надаватися протягом 10 годин на день, а за бажанням батьків (і за додаткову оплату) – може бути продовжена на більший проміжок часу. Роботою ясел керує директор, який повинен мати вищу освіту і щонайменше 3-річний досвід роботи з дітьми. Вихователем у дитсадку може стати особа, яка має середню освіту і пройшла 280-годинні навчальні курси. Від обов'язку проходження курсів звільняються особи, які мають щонайменше дворічний досвід роботи з дітьми у віці до 3 років. При цьому ці люди повинні працювати з дітьми безпосередньо перед таким працевлаштуванням в дитячих яслах або до дитячого клубу протягом останніх 6 місяців. Особи без відповідного стажу змушені пройти відповідне навчання.

Якщо працівник мав досвід роботи в Україні, варто впевнитися, чи цей досвід буде визнаватися місцевою адміністрацією, де будуть реєструватися дитячі ясла. Вихователем у дитячих яслах може також бути визнана особа, яка має наступні кваліфікації: медсестра, акушерка, дитяча вихователька, вчитель-вихователь дитячого садка, учитель дошкільної освіти або педагог-вихователь. Аби підтвердити свою кваліфікацію, варто зробити но-

стрифікацію диплому або постаратися його визнати в Польщі. Один вихователь може здійснювати опіку максимально над вісьмома дітьми. Якщо в групі є дитина-інвалід або дитина, яка вимагає спеціальної опіки, чи дитина, яка ще не закінчила 1 року життя – тоді опіка повинна здійснюватися над максимально п'ятьма дітьми. Крім того, до ясел, до яких ходить більше 20 дітей, обов'язково повинна бути працевлаштована медсестра або акушерка.

Ясла повинні мати щонайменше два приміщення, причому одне повинно бути пристосоване для відпочинку дітей. Це приміщення має пройти контроль санепідемстанції і пожежників. Варто також пам'ятати, що дітям треба заповнити харчування протягом всього дня.

Дитячий клуб – це маленькі дитячі ясла. У дитячому клубі можуть перебувати діти від 1 року життя до 3 років. Опіка повинна надаватися протягом 5 годин. Кваліфікації вихователів, а також кількість дітей, які припадають на одного вихователя, є такими ж, як у випадку ясел. В обох закладах можна користуватися допомогою волонтерів, якщо провести для них відповідні курси. Роботою дитячого клубу керує керівник, навички якого отримані таким же шляхом, як і у випадку вихователів. Клуб повинен мати щонайменше одне приміщення, але з виділеним місцем для відпочинку дітей. Крім того, у дитячому клубі немає обов'язку забезпечувати дитяче харчування протягом дня, немає також вимоги працевлаштування медсестри або акушерки.

Третьою з форм опіки є **денний опікун**. Це особа, яка працевлашто-

вана адміністрацією гміни (на основі контракту на виконання праці – *pol. umowa zlecenia*) з метою догляду за дітьми від 20 тижня від народження. Такою формою опіки може скористатися максимально п'ятеро дітей, а догляд може здійснюватися в приміщенні, яке є приватною власністю опікуна або ним орендується – це може бути навіть квартира.

Дитячі ясла або дитячий клуб може відкрити фізична особа, юридична особа або організаційна структура, яка не має ознак особи юридичної. Для цього треба розпочати підприємницьку діяльність і внести ясла або дитячий клуб у відповідний реєстр, який ведеться війтом, бургомістром або мером міста. Перед самим записом до реєстру працівники адміністрації виконують огляд приміщень, аби встановити, чи останні відповідають всім вимогам безпеки і гігієни для виховання й опіки над дітьми. Під час візиту керівник дитячих ясел повинен надати дозвіл коменданта повітової пожежної служби, а також дозвіл відповідного державного санітарного інспектора.

Особа, яка відкриває ясла або дитячий клуб, може подати прохання про дотацію з бюджету гміни, якщо бюджет гміни або міста передбачає можливість таких дотацій. Найкраще про це запитати в самій місцевій адміністрації. Зацікавлених осіб ми відсилаємо до законів, які регулюють принципи відкриття ясел і дитячих клубів:

Закон про опіку над дітьми у віці до 3 років – *Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.*

Розпорядження міністра праці і соціальної політики про програму навчання вихователів в дитячому клубі, волонтерство та денний догляд за дітьми – *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 25 marca 2011 r. w sprawie zakresu programów szkoleń dla opiekuna w klubie dziecięcym, wolontariusza oraz dziennego opiekuna*

Розпорядження міністра праці і соціальної політики про санітарні вимоги до приміщень, які використовуються для ясел і дитячих клубів – *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych dotyczących żłobków i klubów dziecięcych.* ■

Реклама в газеті «Наш вибір»!

У нашій газеті та на порталі є можливість розмістити рекламу за окрему платню.

Кошти від реклами підуть на реалізацію проекту, тобто видання газети.

За детальною інформацією просимо звертатись до редакції: redakcja@naszwybir.pl

Березень 2013 року

НАВЧАННЯ/КОНСУЛЬТАЦІЇ

► Безкоштовні юридичні поради для іноземців в Товаристві юридичного втручання (пол. *Stowarzyszenie Interwencji Prawnej – SIP*)

SIP пропонує безкоштовні юридичні поради для іноземців – громадян третіх держав – у рамках проекту «У захисті прав недокументованих мігрантів у Центральній Європі».

Якщо Ви:

- жертва експлуатації з боку роботодавця;
- у Польщі без дійсних документів і Ваші права працівника порушено;
- працюєте в Польщі й у зв'язку з цим маєте проблеми з легалізацією свого перебування;
- упродовж Вашого дотеперішнього перебування в Польщі без дійсних документів роботодавці порушили Ваші права працівника;

тоді варто звернутись по допомогу до Товариства юридичного втручання.

Поради можна отримати в офісі SIP за адресою: Warszawa, ul. Siedmiogrodzka 5.

Чергування радника (польська, російська, англійська мови): вівторок, середа, четвер: 10⁰⁰–16⁰⁰ год.

Чергування юриста (польська, російська, англійська мови): середа: 10⁰⁰–16⁰⁰ год.

Тел.: (22) 621 51 65

Веб-сторінка: interwencjaprawna.pl

конавчої енергії. «Перкалаба» майстерно поєднує фольк, панк, ска та реге в один колаж, у якому голосною луною відчувуються туга, гуцульські традиції та простір гір.

Концерти:

Перемишль, 13 березня 2013 р., о 19⁰⁰
Клуб «Niedźwiadek», ul. Rynek 1

Сянкі, 14 березня 2013 р. о 19³⁰
Клуб Muzyczny Rudera, ul. Podgórze 4

Краків, 15 березня 2013 р. о 20⁰⁰
Клуб Alchemia, ul. Estery 5
(róg Estery i Placu Nowego)

Єлень-Ґура, 17 березня 2013 р. о 19⁰⁰
Клуб MDK Muflon, ul. Cieplicka 172

Вроцлав, 18 березня 2013 р. о 20⁰⁰
Клуб ŁYKEND, ul. Podwale 37/38

Познань, 20 березня 2013 р. о 20⁰⁰
Blue Note Jazz Club, ul. Kościuszki 76/78
(gmach С.К. Zamek)

Варшава, 22 березня 2013 р. о 21⁰⁰
Клуб CDQ, ul. Burakowska 12,

► Концерт гурту «Еней» та «Kozak System» у Варшаві

24 березня 2013 р. о 18⁰⁰

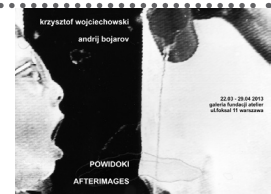
Цей концерт рекламує нові альбоми гуртів «Еней» – «FOLKHOROD», та «KOZAK SYSTEM» – «Шабля»

Ціна квитків: 25 зл. у передпродажі, 35 зл. в день концерту.

Місце: Proxima Club

ul. Żwirki i Wigury 99a, 02-089 Warszawa

► Виставка фотографій українця Андрія Боярова та поляка Киши-тофа Войцеховського «POWIDOKI/AFTERIMAGES»

Дата: 22.03–29.04.2013
Галерея Фонду «Atelier»
ul. Foksal 11, Warszawa

Творчість Андрія Боярова можна ідентифікувати із медіа-мистецтвом, адже він використовує характерні для цього мистецтва інструменти: фото, відео, ксеро тощо, працює з відповідними феноменами – тиражованими образами, які перетворюються у безкінечний медіапотік. Ідейно мистецтво Боярова близьке естетиці Флюксуса, новій візуальності у фотографії та трансавангарді.

► Вистава «Одруження» (пол. «Ożenek») за Миколою Гоголем, режисер Іван Вирипаєв

У театрі «Студіо» можна побачити п'єсу М. Гоголя «Одруження», режисером якої є відомий російський режисер Іван Вирипаєв. У хорі виступає українська співачка Тетяна Сопілка, яка колись була членом колективу «Древо», а в Польщі організувала гурт автентичного співу «Дичка».

Спектаклі

у березні: 17, 18, 19, 20, 21, 22 о 19⁰⁰

у квітні: 28, 29, 30 о 19⁰⁰

у травні: 1, 2, 3, 4, 5 о 19⁰⁰

у червні: 21, 22, 23 о 19⁰⁰

Адреса театру:

Teatr Studio im. St. I. Witkiewicza
pl. Defilad 1 (вхід з вул. Маршалковської)
Палац культури і науки, Варшава
Квитки можна замовити за тел.: 22 6566941
або за ел. поштою: bilety@teatrstudio.pl

► IV Щецинська Масниця

Дата: 16 березня 2013 о 19⁰⁰

Місце: Dom Kultury Słowianin, ul. Józefa Korzeniowskiego 2

Квитки: 70 зл. (молодь і студенти) та 120 зл.

Веб-сторінка:

www.facebook.com/events/398809830203578/

Ел. скринька: maslanycia@gmail.com

КУЛЬТУРА

► Концерти івано-франківського гурту «Перкалаба» в Польщі

Як ракета, що мчить над Карпатами, гурт «Перкалаба» знову приземлиться в Польщі, щоб кинути нам справжній музично-танцювальний виклик. Чи ми витримаємо темп гуцульських пілотів?! Бо кожен виступ цієї непокірливої групи, то шалений, але на високому рівні музичний цирк, повний незвичайно заразливої ви-

Павло ЛОЗА

Матч останнього шансу!

На варшавському Національному стадіоні 22 березня відбудеться матч між футбольними збірними Польщі та України як етап відбору до Чемпіонату світу з футболу–2014. Українці, як і поляки, знаходяться в одній групі і мріють про ЧС у Бразилії. 3 8 березня буде можна ще придбати останні квитки на матч (більше інформації на pzrp.pl). Його транслюватиме Польське телебачення (TVPI).

Привезли золото, срібло та бронзу

3 Чемпіонату світу з біатлону, який завершився 17 лютого у чеському Новому Мнесті-на-Мораві, українська команда

привезла п'ять медалей (1 золоту, 1 срібну, 3 бронзи), займаючи третє місце у медальній кваліфікації, за Норвегією та Францією. Це найуспішніший чемпіонат для української команди за останнє десятиліття.

Чемпіоном світу стала капітан збірної України Олена Підгрушна, яка завоювала золото у спринтерській гонці, а Вікторія Семеренко у цьому бігу була третьою. Срібло здобула естафета 4 x 6 км (Юлія Джима, Вікторія та Валентина Семеренко та Олена Підгрушна) та ще до цього дві бронзи доклали Валентина Семеренко в індивідуальній гонці на 15 км та у персьюті – Олена Підгрушна. ■

Спорт

Юрій ГЕРАСИМЧУК

Спільне коріння східноєвропейської кухні – це не тільки морква і пастернак!

Нещодавно мені довелося побувати в гастрономії в Чехії, Угорщині й Словаччині, де моє піднебіння пестили місцеві традиційні страви. І в багатьох стравах спостерігалося спільне центральноєвропейське коріння. От наприклад, традиційні чеські кнедлічки – це рідні брати польських пампухів – про них і поговоримо. Отож, пампухи або парові клюски (мешканці Познані кажуть на них «пизи») – це булочки з дріжджового тіста, які готуються на пару. Подають їх як солодку страву (з джемом, фруктами, медом і горіхами), як основну страву – наприклад, з грибним соусом; або ж як додаток до м'ясних страв. Перша страву в нашій рубриці є за звичай несолодкою, тому соус до них зробимо угорського походження – гуляшевий.

Тож, вдягаємо фартушки і до діла!

ПАМПУХИ

Соус: 300 г пісної свинини (лопатка) та 4 цибулини ріжемо кубиками, як на гуляш, вкладаємо в каструлю з товстим дном. Залити водою та тушити під відхиленою кришкою коло години (вода повинна випаруватися). Додати 3 ст.л. сушених грибів змелених в кавомолці, тушити ще 20 хв. Додати 2 лаврових листки, 4 зерна духмяного перцю, по 1/2 ч.л. солі, меленого чорного перцю, гострої паприки та 1 ч.л. солодкої паприки. Загустити соус розмоченим і віджати житнім хлібом і поготувати ще 10–15 хв.

Пампухи: просіюємо 100 г борошна в миску, додаємо 1 яечко, дрібно покриті 20 г дріжджів, 1/2 ч.л. солі, по 1/3 ч.л. тім'яну і чорного перцю, посипаємо 1 ч.л. цукру та заливаємо 100 мл теплої води. Місимо тісто. Воно повинно бути досить еластичним. Ділимо тісто на 6 частин, скатуємо в кульки та кладемо на сито пароварки. Через 15 хви-

лин, коли пампухи напухнуть – вкладаємо решітку в пароварку, їх готуємо біля 25 хвилин.

Поливаємо пампухи соусом і вживаємо гарячими.

«ФАВОРКИ»

Ну і традиційний солодкий бонус. Улюблені солодощі мого дитинства, які робила бабця і які існують в польській кухні під назвою «фаворки» або «хруст». Бабця називала їх російською назвою – «хворост», тобто хмиз. Але смаку це не змінювало! Та ми зробимо їх не по-дитячому, а по-дорослому, на пиві.

Фото: www.kwestiasmaku.com

Отож, 6 жовтків збити з 3 ст.л. цукру до білої піни, додати пива (його об'єм повинен дорівнювати об'єму жовтків), а потім 200–250 г борошна. Замісити тісто. По консистенції воно повинно бути таким, як на вареники, розклати його в тонкий пласт. Порізати мокрим ножом або кондитерським валиком на ромбоподібні смужки. Зробити на кожному надріз посередині в напрямку гострих кутів, один з кутів вивернути через прорізь, трошки розтягнути за гострі кінці. Смажити в глибокому смальці до рум'яності. Викласти на папір та посипати цукровою пудрою.

СМАЧНОГО!

Наш вибір

partner projektu

Наше Слово

Kolegium Redakcyjne:

Myroslava Keryk, Tetyana Rodnyenkova, Olena Lytvynenko, Iryna Polets, Iwona Trochimeczyk-Sawczuk, Jarosław Przystasz, Igor Isayev, Wiktoria Grądzka, Olga Popowych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Yulia Gogol, Olena Babakova, Taras Shumeyko.

Zespół redakcyjny:

Redaktor naczelny – Myroslava Keryk, dziennikarze – Olena Babakova, Igor Isayev, Olga Popowych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Yulia Gogol; tłumaczenia – Sławomir Sawczuk, Yuriy Taran, Olga Popowych; współpracownicy – Wołodimir Łychota; korektor – Igor Isayev, redaktor techniczny – Olga Michaluk, opracowanie graficzne – Czarli Bajka, wydanie internetowe – Olena Lytvynenko, Iryna Polets.

Adres redakcji:

ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa
tel: +48 788 308 413
e-mail: redakcja@naszwybir.pl

Internet: www.naszwybir.pl

Portal:

e-mail: portal.nashvybir@gmail.com
tel: +48 512 572 211

Wydawca:

Fundacja „Nasz Wybór”
Adres: ul. Żymirskiego 5/15
04-045 Warszawa

Druk:

Drukarnia „Efekt”
Nakład 2100 egz.

Konto bankowe:

Fundacja „Nasz Wybór”
Nordea Bank Polska S.A. Oddział/POB
CBD O/Główny 1 P.B. w Warszawie
PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509
Swift: NDEAPL2

Projekt realizowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich i budżetu państwa.

Wyłączna odpowiedzialność za treść wszelkich artykułów spoczywa na autorach.

Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji

Klucz mobile

СТАРТУЄМО НА ПОЧАТКУ КВІТНЯ

ДЗВІНКИ В СЕРЕДИНІ МЕРЕЖІ

0,00 zł/зл/хв

**ДЗВІНКИ В УКРАЇНУ
НА МОБІЛЬНИЙ НОМЕР**

0,50 zł/зл/хв

**ДЗВІНКИ В УКРАЇНУ
НА СТАЦІОНАРНИЙ НОМЕР**

0,35 zł/зл/хв

Абонентська служба

800 800 880

Дзвінок і консультація абсолютно безкоштовні

www.klucz.net

купити та поповнити рахунок можна у вибраних пунктах

